

DE GROTE KOEHANDEL

Geneve en de gevolgen voor Kyiv en Damascus

Door Victor A.C. Remouchamps Luitenant kolonel der Artillerie (b.d.)

Militair en politiek analist

Inleiding.

De ontwikkelingen van de afgelopen weken geven mij aanleiding om een aantal "toevalligheden" de revue te laten passeren. Behalve onderhandelingen over een wel of niet Grexit stond de zoektocht van de zogenaamde "P5-Plus"¹ om een oplossing te vinden voor het nucleaire programma van Iran strak in het brandpunt van de media belangstelling. De grensoverschrijdende effecten van die laatste ontwikkeling zijn helaas onder de media radar gebleven.

Oude vijanden worden nieuwe vrienden?

De crisis in het oosten van de Oekraïne en Syrië zijn door beide ontwikkelingen (tijdelijk) naar de achtergrond gedrongen. Daardoor is voor het grote publiek het verband tussen het resultaat van de "P5-Plus" onderhandelingen in Geneve en die twee crisis gebieden verborgen gebleven.

Het was opvallend dat na afloop van de onderhandelingen, die volgens de meeste analisten als "geslaagd" kunnen worden beschouwd, Obama publiekelijk Putin bedankte voor zijn inspanningen om de onderhandelingen te laten slagen. Woordelijk zei hij in een interview op 14 juli in de New York Times:

"Rusland was een grote hulp bij het bereiken van een akkoord. Ik zal eerlijk zijn. Ik was niet zeker van Rusland's hulp om in Genève een compromis te vinden, gelet op de relaties tussen ons en Rusland met betrekking tot de situatie in Oekraïne. Het heeft me verbaasd dat Rusland onze geschillen op dat onderwerp terzijde heeft gelaten en zich met succes geconcentreerd heeft op het vinden van een oplossing voor het probleem dat op tafel lag. We zouden er niet in geslaagd zijn om een goede oplossing te vinden zonder Rusland's steun aan de overige leden van de "P5".

Gelet op de belangen van Rusland's kwakkelende gas en olie-industrie, zijn Putin's inspanningen inderdaad opmerkelijk. Immers, als het akkoord wordt bekrachtigd, zal Iran

¹ De vier permanente leden van de VN Veiligheidsraad: China, Rusland, Frankrijk, Groot Brittannië, de Verenigde Staten plus Duitsland.

ongetwijfeld grote hoeveelheden ruwe olie op de markt gooien, de olieprijs gaan beïnvloeden en Rusland's voornaamste bron van inkomsten onder druk zetten. Maar het lijkt er op dat Cruijff's vaststelling "ieder nadeel heeft een voordeel" ook voor Putin opgeld doet. Door de versoepeling van het embargo regime ontstaat voor het Kremlin een opening om defensiecontracten met Iran af te sluiten en op die manier de gaten in het overheidsbudget op te vullen. Iran één van de grootste klanten van de Russische wapenindustrie, krijgt na de bekrachtiging van het akkoord de beschikking over miljarden aan bevroren fondsen. Gelet op de crises in het Midden Oosten gekoppeld aan Iran's streven om de regionale machtsfactor te worden, zal een deel zonder enige twijfel worden gebruikt om de strijdmacht te moderniseren en te versterken. In het verlengde daarvan kan Iran zijn inspanningen in Irak en Syrië uitbreiden en intensiveren. Dat laatste is zeker niet ongunstig voor het Kremlin.

Toch dreigt de wind voor het Kremlin in beide crisis gebieden in een ongunstige richting te gaan waaien. In Syrië heeft het er alle schijn van dat de macht van Bashar Al-Assad ondanks de ruimhartig sponsor inspanningen van Iran en Rusland aan het tanen is. In het oosten van de Oekraïne vinden weliswaar op kleine schaal schermutselingen plaats, maar het front lijkt redelijk stabiel te blijven. In Syrië lijkt Putin voor een oplossing van zijn probleem sterk afhankelijk te zijn van Iran en het Westen. In het oosten van de Oekraïne zijn haar handen niet gebonden, maar een gewelddadige "oplossing" van het probleem kan tot negatieve consequenties leiden. Mocht Putin besluiten door de toepassing van gewapend geweld het territorium van de "DPR" en de "LPR" tot aan de oorspronkelijk oblastgrenzen uit te breiden, dan zal hij getroffen worden door nog strengere economische sancties. Doet hij niets dan zal de prijs voor een dergelijk avontuur met de dag hoger worden, omdat de gevechtskracht van de strijdkrachten van Oekraïne door betere training, organisatie en materiële steun uit het Westen toeneemt. Mochten de gewelddadigheden in westelijke en zuidwestelijke richting worden geïntensiveerd, dan zullen de VS kunnen besluiten het Oekraïense leger uit te rusten met modern materieel. Een voortzetting van de gewelddadigheden zal Putin in zijn steeds krappere wordende beurs sterk gaan voelen.

Putin wordt gedwongen een oplossing te zoeken en Obama lijkt voor hem de aangewezen persoon te zijn om (een deel van) die door hem gewenste oplossingen te genereren. Over de ontwikkelingen in Syrië In het bovengenoemde interview zei Obama

"Het was bemoedigend dat president Putin mij een paar weken geleden opbelde om over de kwestie Syrië te discussiëren. Ik denk dat zij de indruk hebben dat het regime in toenemende mate de grip op het land aan het verliezen is. De val van Bashar Al-Assad's regime is niet direct bedreigend, maar de mogelijkheid neemt met de dag toe. Dit biedt een goede mogelijkheid om over dit onderwerp serieus te van gedachten te wisselen."

Die woorden werden gevolgd door verhoogde diplomatieke US activiteiten in Kyiv. Een dag na het afsluiten van de onderhandelingen in Geneve, bezocht de plaatsvervangend minister van Buitenlandse Zaken, Victoria Nuland, president Poroshenko. Zij schijnt hem uit naam van Obama en in het verlengde van de uitspraken van de officiële vertegenwoordiger van de

EU Johannes Hahn,² het dringend advies te hebben gegeven om *“ongeacht of Rusland wel of niet voldoet aan zijn toezeggingen, geef snel praktisch inhoud aan het MINSK-II akkoord”* waarbij zij bedoelde te zeggen *“pas de grondwet aan om uitvoering te kunnen geven aan maatregelen ten gunste van Donetsk en Luhansk, waarbij*

- De macht wordt herverdeeld als eerste stap naar autonomie.
- Zij het recht krijgen op een eigen militie en justitieel apparaat.
- Zij het recht krijgen op controle over de natuurlijke rijkdommen.
- Zij worden gesubsidieerd door de regering in Kyiv.
- Zij het recht krijgen om zelfstandig internationale verdragen aan te gaan met andere landen.

In het artikelis vastgelegd wat de gevolgen daarvan voor Kyiv zijn nl. herstel van de financiële verantwoordelijkheden voor en het opstellen en financieren van een plan voor de wederopbouw van de verwoeste regio's. Eisen die in het voordeel zijn van de opstandige criminelen en door Kyiv herhaaldelijk zijn afgewezen.

Nu de President van de Verenigde Staten bij monde van Victoria Nuland een soortgelijke mening heeft geventileerd, is het overduidelijk dat President Poroshenko in een politieke hoek is gemanoeuvreerd waar hij met geen mogelijkheid ongeschonden uit kan komen. Mocht dit voorstel in de Oekraïense grondwet worden opgenomen, dan verliest Oekraïne haar zelfbeschikkingsrecht en worden Russische troepen die zich op Oekraïens grondgebied bevinden, gelegitimeerd. Volgens een aantal volksvertegenwoordigers betekent dit dat een einde komt aan de Europese ambities van Oekraïne, waarbij het Kremlin (met steun van de Amerikaanse president) de uiteindelijke grote overwinnaar zal zijn en Oekraïne op termijn als zelfstandige staat zal ophouden te bestaan. Instemming met het voorstel betekent geenszins het einde van Putin's eisen. Het verlenen van een algehele amnestie en het opheffen van de Oekraïense economische blokkade voor de regio's komen beide opnieuw op tafel komen en zullen door Poroshenko noodgedwongen geaccepteerd worden.

Putin bepaalt en Het Westen betaalt.

Het Westen zal een prijs betalen voor Putin's positieve grondhouding in Geneve en het heeft er alle schijn van dat Geneve, Syrië en het oosten van de Oekraïne aan elkaar gekoppeld zijn. Door Geneve zal de wind in de Syrische woestijn rondom Damascus in een voor Rusland en Iran gunstige richting kunnen gaan waaien. In de Oekraïne zullen de kaarten opnieuw geschud worden en dat dreigt voor Kyiv een ongunstig resultaat op te leveren.

² Commissaris voor *“European Neighborhood Policy and Enlargement Negotiations”*